
SAKSFRAMLEGG

Til:
Universitetsstyret

Møtedato:
05.03.2020

Sak:

Forslag til handlingsplan for bærekraft og miljøledelse

Innstilling til vedtak:

1. Universitetsstyret godkjenner universitetsdirektørens forslag til handlingsplan for bærekraft og miljøledelse
2. Universitetsdirektøren skal årlig justere handlingsplanen slik at nye tiltak fortløpende settes i verk for å kunne nå målsetningene styret har fastsatt
3. Tiltak som forutsetter bevilgninger utenfor ramme til ansvarlige enheter skal forelegges styret for behandling før de (eventuelt) iverksettes.
4. Styret skal årlig gis en orientering om status for oppfølgingen av planen.

Bakgrunn:

I sak S-27/19 fastsatte universitetsstyret føringer for UiTs arbeid med en handlingsplan for bærekraft og miljøledelse knyttet til driften av universitetet.

Styret fattet følgende vedtak i saken:

- 1. UiT skal ha ambisiøse mål for sitt miljøarbeid. Målene skal gå utover de forpliktelsene som fremgår av nasjonal lovgivning knyttet til klima og naturmangfold.*
- 2. Universitetsdirektøren bes om å ferdigstille et endelig forslag til en handlingsplan som skal inneholde systematiske tiltak for reduksjon av klimautslipp og ivaretagelse av biologisk mangfold innenfor hovedkategoriene som er redegjort for i saksfremlegget.*
- 3. I arbeidet med tiltaksplanen skal det vurderes hva som vil kreves av tiltak om UiT skal kunne halvere sitt klimaavtrykk innen 2025 og nærme seg nullutslipp innen 2030.*
- 4. Tiltak som allerede er igangsatt, eller som kan startes opp uten omfattende utredninger og endringer av fastlagte budsjettammer, skal implementeres umiddelbart og trenger ikke å avvente styrets endelige godkjenning av handlingsplanen.*

Vedlagt følger universitetsdirektørens forslag til handlingsplan for endelig behandling i styret.

Planen er bygget opp rundt følgende fem tiltaksområder:

- Transport
- Bygg og energi
- Avfall
- Naturmangfold
- Andre tiltak

Innenfor hvert område er aktuelle tiltak blitt vurdert ut fra de kriteriene som ble redegjort for i saksfremlegget i sak S- 27/19

- Miljø-/klimaeffekt
 - Om tiltakene har en positiv miljø-/eller klimaeffekt
- Økonomiske følger
 - Om tiltakene har kostnader som vurderes å stå i et rimelig forhold til effektene
- Følger for kjernevirksomheten
 - Om tiltakene har urimelige negative følger for forskning, utdanning og andre kjerneoppgaver
- Administrasjon og forvaltning
 - Om tiltakene krever ressurser til administrasjon og forvaltning som ikke står i et rimelig forhold til den ønskede effekten.

Universitetsdirektøren har et stykke på vei også tatt hensyn til Kunnskapsdepartementets nylig innførte grønne indikatorer for universitets- og høyskolesektoren. Oversikt over disse indikatorene er lagt ved i et eget vedlegg. For mer utførlig informasjon om indikatorsettet vises det til en egen rapport Asplan Viak har utarbeidet på oppdrag fra KD¹. Rapporten er for tiden på høring i sektoren med høringsfrist 8.5.2020. Usikkerheten rundt hvordan det fremtidige settet av indikatorer vil bli justert etter høringen er én grunn til universitetsdirektøren ikke har valgt å la handlingsplanen følge indikatorene slavisk. Den viktigste grunnen er likevel at poenget med handlingsplanen er å redusere UiTs klima- og miljøavtrykk, ikke å oppnå en bestemt skår innenfor et målstyringssystem.

Prosess og struktur

For å få frem aktuelle tiltak og gjennomføre vurderingen av dem har universitetets bærekraftkomité vært benyttet som referansegruppe. Bærekraftkomiteen består av ansatte og studenter fra ulike deler av organisasjonen, som er valgt ut til oppdraget ut fra interesse og/eller særskilt fagkompetanse knyttet til klima- og miljøspørsmål. Planen har ellers vært forberedt gjennom ordinær saksbehandling.

Planen er ment å være et levende dokument som årlig skal oppdateres og justeres med nye tiltak. Dette er nødvendig fordi innsatsen suksessivt må trappes opp dersom UiT skal kunne nå de overordnede målsetningene styret har fastsatt. Som følge av dette har planen en struktur der tiltakene innenfor hvert område er ordnet i fire kategorier:

¹ <https://www.regjeringen.no/contentassets/252875566e394126b194fe1edec4ab70/gronne-indikatorer-for-universitets--og-hogskolesektoren.pdf>

Tiltak	Status
A	Igang satt
B	Under planlegging
C	Til vurdering
D	På vent/ikke aktuell

I henhold til denne malen vil nye tiltak hvert år komme til vurdering, planlegging og iverksetting.

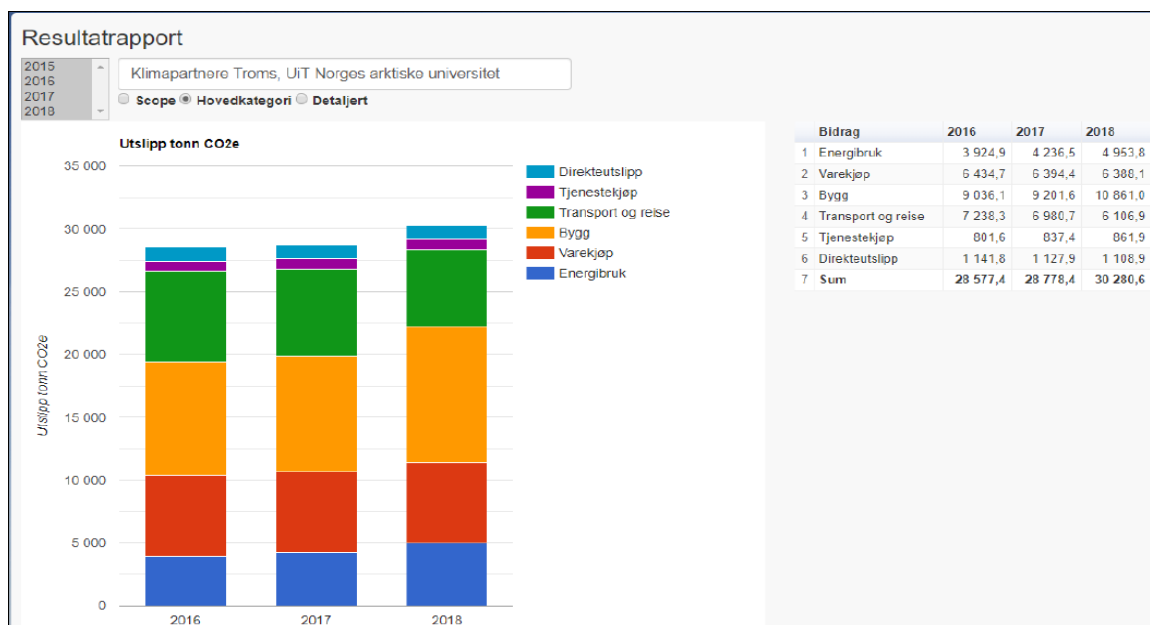
Overordnede vurderinger av planens tiltak og effekter

I vedlegget er hvert tiltak kategorisert og kommentert. I det følgende skal det kun knyttes noen overordnede kommentarer til planen ut fra de kriteriene som har vært benyttet i arbeidet.

Klima- og miljøeffekt

Universitetsdirektøren mener at planen samlet sett inneholder tiltak som vil ha en klar positiv klima- og miljøeffekt. Det er av flere grunner vanskelig å anslå dette mer presist, både fordi det p.t. ikke finnes et godt målesystem (se kommentarer knyttet til klimaregnskap og indikatorsett) og fordi mange tiltak er slik at det ikke er annet enn faktisk utprøving som kan vise hvilken eksakt effekt man får. Det siste gjelder eksempelvis effekten av en ny reisepolicy. Det er derfor avgjørende å følge med på utviklingen og vurdere hvilke nye tiltak som er påkrevd dersom effekten av innførte tiltak ikke blir så stor som ønskelig.

Ser man på det klimaregnskapet UiT har for Campus Tromsø er det åpenbart at transport og bygg/energi er de områdene hvor det er mest avgjørende å få til en positiv utvikling. Samtidig er det også her noen av de mest krevende tiltakene ligger. Uten reduksjon i bruk av fly og mer areal- og energieffektiv byggforvaltning vil det være helt urealistisk å skulle halvere UiTs klimautslipp innen 2025. Tabellen under viser at klimautslippet fra aktivitet på Campus Tromsø har økt de siste tre årene – til tross for redusert registrert reiseaktivitet. Den viktigste forklaringen er investeringer i nye bygg.

Det langsiktige målet om klimanøytralitet innen 2030 vil ikke være mulig å nå uten at det gjennomføres et omfattende grønt skifte i det norske samfunnet som endrer rammer og samfunnsstrukturer universitetet er underlagt. I planen er det derfor også tatt inn tiltak knyttet til initiativ for å endre statlige regler og forordninger som i dag hindrer miljøbevisste valg og løsninger.

Økonomiske følger

De fleste tiltakene vil kunne realiseres innenfor tildelte rammer til de ansvarlige enhetene. Noen tiltak vil også gi inntekter, eller ha en besparende effekt. Spesielt to sett av tiltak er imidlertid kostnadskrevende. Det ene er knyttet til renovering og energieffektivisering av bygg, det andre er knyttet til investeringer i utstyr for virtuelle møter og undervisning. Tiltak av denne typen vil kreve bevilgninger utenfor ramme og forslag om dette vil bli forelagt universitetsstyret – enten i separate saker eller i samband med den årlige budsjettbehandlingen.

Følger for kjernevirksomheten

De fleste tiltakene er vurdert til verken å ha en positiv eller en negativ innvirkning på kjernevirksomheten. Investeringer i bedre utstyr for undervisning, møter og seminarer vil kunne ha en positiv effekt på så vel forskning som utdanning, mens tiltak for reduksjon av flyreiser på sikt vil kunne ha en negativ effekt på eksempelvis internasjonalt forskningssamarbeid. Det er derimot ikke mulig å anslå nøyaktig hvor smertegrensen for dette går, og universitetsdirektøren mener det ikke er grunnlag for å si at de foreslåtte tiltakene i planen (slik den foreligger i dag) vil ha negative følger for den vitenskapelige aktiviteten på UiT.

Administrasjon og forvaltning

De fleste tiltakene krever i større eller mindre grad administrativ oppfølging og forvaltning som vil kunne skje innenfor tildelte rammer. Oppfølging av tiltak for bærekraft og miljøledelse vil bli del av det ordinære arbeidet i hele organisasjonen.

Flere av tiltakene som er foreslått satt på vent eller fortsatt ligger til vurdering i planen, er blitt utsatt fordi de vurderes å være relativt komplisert eller krevende å forvalte samtidig som den forventede klima- og miljøeffekten er vurdert å være liten.

Jørgen Fossland
universitetsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur

Vedlegg

- 1 Handlingsplan for bærekraft og miljøledelse til styret
- 2 Liste over grønne indikatorer fra KD/DIKU